

ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ

ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

2001-1001

สมคิด มีมมา

 | MAC EDUCATION

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สมคิด มิ้มมา.

ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ.--กรุงเทพฯ : แม็คเ็ดดูเคชั่น, 2556.
200 หน้า.

1. อาชีพ. 2. การแนะแนวอาชีพ. I. ชื่อเรื่อง.

331.702

ISBN 978-616-274-264-4

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

 MAC EDUCATION

ผู้เขียน : สมคิด มิ้มมา

การสั่งซื้อ : ส่งรณานัติสั่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม บริษัท แม็คเ็ดดูเคชั่น จำกัด
เลขที่ 9/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

☎ : 0-2938-2022-7 FAX : 0-2938-2028

www.MACeducation.com

ราคาจำหน่าย : 125 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ : พฤษภาคม 2556

พิมพ์ที่ : หจก.ที.เอส.บี. โปรดักส์

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร)

คำนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) และแผนปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมเมืองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้หลักสูตรดังกล่าวมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ หรือประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการทั้งในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายหนังสือเรียน สื่อการเรียนรู้ และวารสารทางการศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามารมณที่ต้งไว้ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้สอนทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ในแต่ละสาขาวิชาเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้ อันประกอบด้วย

1. หนังสือเรียนที่จัดทำให้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนและจุดเน้นของสถานศึกษา
3. คู่มือครูสำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

จุดเด่นของหนังสือเรียนชุดใหม่มีดังนี้

1. นำเสนอในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาง่ายต่อการเรียนรู้ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเข้มข้นและทันสมัย ทั้งนี้เนื้อหาในหนังสือเรียนมุ่งเน้นให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
2. แทรกกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ กิจกรรมการฝึกกระบวนการคิด (Thinking Skills) และกิจกรรมเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน

3. พัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะวิชาชีพผ่านกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้ใบช่วยสอน เป็นสื่อสำหรับการฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้จากโครงการ (Project-Based Learning) การพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) และการสร้างสรรค์ นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นต้น

4. มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดทำแบบทดสอบให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนนั้นๆ ทำหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย

5. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นความรู้ โดยจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติมนอกเหนือ จากหนังสือเรียนในรูปแบบของ MAC e-knowledge และ QR Code ที่ผู้สอนและผู้เรียนที่มีความสนใจ จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถหาข้อมูลได้ที่ www.MACeducation.com/e-knowledge หรือ เชื่อมต่อกับ Website ของบริษัท คือ www.MACeducation.com ซึ่งมีฐานข้อมูลที่สามารถ Download มาศึกษาได้

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ขอกราบขอบพระคุณสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่สนใจทุกท่านที่ให้ความไว้วางใจในสื่อการเรียนรู้ของบริษัท บริษัทหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อการเรียนรู้ชุดนี้จะมี ส่วนช่วยให้การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียม ระดับสากลต่อไป

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

คำชี้แจงการใช้ MAC e-knowledge

เมื่อท่านเห็นสัญลักษณ์ ปรากฏอยู่ในหนังสือที่**ท้ายข้อความ**ใดแสดงว่าเมื่อท่านอ่านเนื้อหาถึงตอนนั้นแล้ว ท่านสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้โดยการเชื่อมต่อกับ Website ของบริษัท แม็คเ็ดดูเคชั่น จำกัด คือ www.MACeducation.com

วิธีเข้าสู่หน้าเว็บเพจ (Web Page) ความรู้เพิ่มเติม MAC e-knowledge เลือกได้ 3 วิธี ดังนี้ :-

วิธีที่ 1 ผ่าน Website ของบริษัท แม็คเ็ดดูเคชั่น จำกัด ขั้นตอนมีดังนี้ :-

1. เข้าสู่ Website ของบริษัท แม็คเ็ดดูเคชั่น จำกัด www.MACeducation.com
2. ที่หน้า Homepage ให้คลิกที่สัญลักษณ์ เพื่อเข้าสู่ **MAC e-knowledge**
3. คลิกเพื่อเลือกระดับชั้น และหมวดวิชา. รายชื่อจะปรากฏพร้อมรหัสประจำหนังสือ 10 หลัก.
4. คลิกเพื่อเลือกรายชื่อหนังสือที่ต้องการเพื่อเข้าสู่เว็บเพจของหนังสือเล่มนั้น. ชื่อและรหัสของหนังสือเล่มนี้คือ

ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ 3305801100

5. คลิกเพื่อเลือก**ชื่อไฟล์.htm** เนื้อหาเพิ่มเติมที่ต้องการ เนื้อหาเพิ่มเติมของหัวข้อนั้นๆ ก็จะปรากฏขึ้นบนจอ.
6. ในการเปิดดูข้อมูลเรื่องต่อไป ในหนังสือเล่มนี้ ท่านเพียงแต่พิมพ์เปลี่ยนตัวเลขต่อท้ายตามที่ปรากฏอยู่ที่สัญลักษณ์

จาก 01 เป็น 02, 03, 04, ... แล้วกดปุ่ม Enter เพื่อเข้าสู่เนื้อหาเพิ่มเติมของเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป.

วิธีที่ 2 โดยการพิมพ์ URL (ตำแหน่งที่อยู่ของข้อมูลบน Web) ประจำเล่มของหนังสือ ขั้นตอนมีดังนี้ :-

1. พิมพ์ URL ประจำเล่มของหนังสือเล่มนี้คือ

รหัสประจำหนังสือ 10 หลัก

www.MACeducation.com/e-knowledge/3305801100/

2. พิมพ์**ชื่อไฟล์.htm** ชื่อไฟล์คือตัวเลขที่ปรากฏอยู่ที่สัญลักษณ์ ต่อท้าย ในช่อง Address ตามตัวอย่างข้างล่างนี้

Address www.MACeducation.com/e-knowledge/3305801100/ 01.htm

3. ตรวจสอบความถูกต้อง เสร็จแล้วกดปุ่ม Enter. เนื้อหาเพิ่มเติมของหัวข้อนั้นๆ ก็จะปรากฏขึ้นบนจอ.
4. ในการเปิดดูข้อมูลเรื่องต่อไป ในหนังสือเล่มนี้ ท่านเพียงแต่พิมพ์เปลี่ยนตัวเลขต่อท้ายตามที่ปรากฏอยู่ที่สัญลักษณ์

จาก 01 เป็น 02, 03, 04, ... แล้วกดปุ่ม Enter เพื่อเข้าสู่เนื้อหาเพิ่มเติมของเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป.

วิธีที่ 3 โดยผ่านบาร์โค้ด 2 มิติที่เรียกว่า QR code ขั้นตอนมีดังนี้ :-

1. เปิดการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์
2. เปิดโปรแกรมที่ใช้สแกน QR code บนโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์
3. สแกน QR code ผ่านกล้องถ่ายรูปบนโทรศัพท์มือถือหรือกล้องถ่ายรูปของคอมพิวเตอร์ จากนั้นโปรแกรมจะแสดง URL ของ **MAC e-knowledge** ของหนังสือเล่มนั้นๆ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมทาง www.MACeducation.com)

บริษัท แม็คเ็ดดูเคชั่น จำกัด

รหัส 2001-1001

วิชาความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ

ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ - ชั่วโมง 2 หน่วยกิต

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพ องค์กรและการบริหารงานในองค์กร หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน
2. เพื่อให้ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเพื่อการพัฒนาตนเองและงาน
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและหลักการบริหารงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพ องค์กรและการบริหารงานในองค์กร หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน
2. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเพื่อการพัฒนาตน องค์กรและงานอาชีพ
3. ประยุกต์ใช้หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการปฏิบัติอาชีพ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพ องค์กรและการบริหารงานในองค์กร หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน

ตารางวิเคราะห์สมรรถนะประจำหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สมรรถนะประจำหน่วย
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานอาชีพ	แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและงานอาชีพ
2	องค์การและการบริหารงานในองค์การ	1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การสมัยใหม่ 2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในองค์การ
3	หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเข้าสู่งานอาชีพ
4	หลักการบริหารงานคุณภาพ	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารงานคุณภาพ
5	สิ่งแวดล้อมในการทำงาน	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
6	ความปลอดภัยในการทำงาน	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานอาชีพ

1

1. อาชีพและงานอาชีพ	2
2. แนวทางการเลือกอาชีพ	9
3. ประโยชน์ของอาชีพ	11
4. การมองเห็นโอกาสในการประกอบอาชีพ	12
5. มาตรฐานอาชีพ	17
6. มาตรฐานอาชีพอิสระ	19
7. มาตรฐานอาชีพรับจ้าง	22
8. อาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายสู่อาเซียน	25
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	29

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 องค์กรและการบริหารงานในองค์กร

34

1. องค์กรสมัยใหม่	35
2. ความหมายและความสำคัญของการจัดการ	36
3. ปัจจัยพื้นฐานของการจัดการ	37
4. กระบวนการจัดการ	39
5. บทบาทของการจัดการ	43
6. ทักษะของนักบริหาร	45
7. กิจกรรมของนักบริหาร	46
8. จริยธรรมของนักบริหาร	48
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	54

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ

59

1. การพัฒนาตนเองในงานอาชีพ 60
2. คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานในงานอาชีพ 63
3. การสำรวจและพัฒนาตนเองในงานอาชีพ 66
4. แนวทางในการพัฒนาตนเองในงานอาชีพ 70
5. แนวทางการพัฒนาตนเองโดยเศรษฐกิจพอเพียง 75
6. คุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพ 79
7. จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ 82
8. ค่านิยมในการทำงาน 85

แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ 90

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักการบริหารงานคุณภาพ

96

1. ความเป็นมาของคุณภาพ 97
2. หลักการบริหารคุณภาพ 98
3. ระบบบริหารงานคุณภาพ 103
4. กระบวนการบริหารงานคุณภาพ 106
5. โครงสร้างของมาตรฐาน ISO 9000 : 2000 108
6. วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการจัดทำมาตรฐาน ISO 9000 : 2000 108
7. ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 9000 : 2000 110

แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ 126

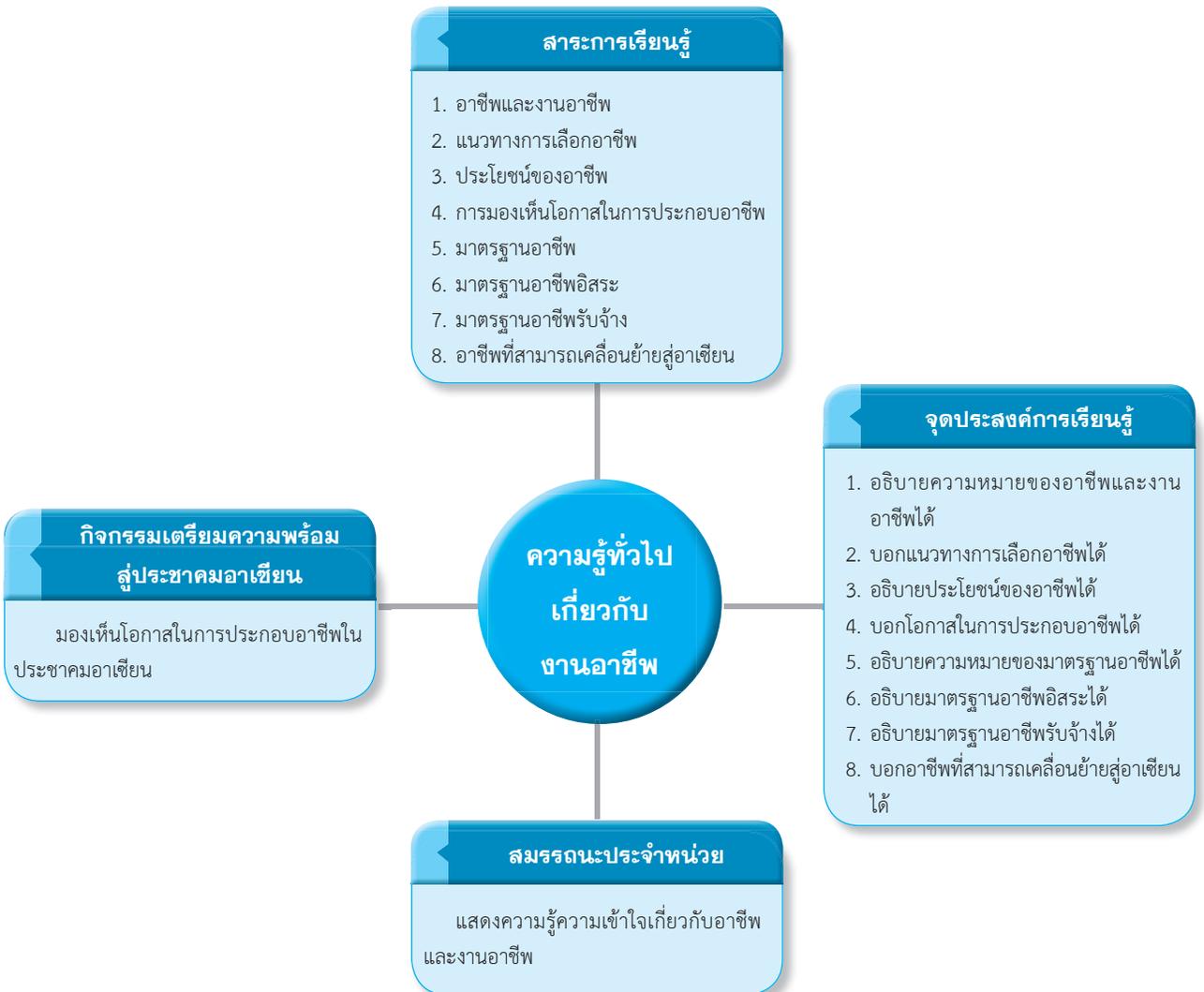
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 สิ่งแวดล้อมในการทำงาน

130

1. ความหมายและองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 131
2. ลักษณะของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 133
3. ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 135
4. การควบคุมด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรม 138
5. มลพิษจากเสียง 140

	หน้า
6. มลพิษทางน้ำ	142
7. มลพิษทางอากาศ	144
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	151
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ความปลอดภัยในการทำงาน	155
1. อุบัติเหตุกับการทำงาน	156
2. สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ	157
3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	160
4. การช่วยเหลือและการปฐมพยาบาล	168
5. การรักษาความปลอดภัยและการป้องกัน	170
6. สัญลักษณ์เกี่ยวกับความปลอดภัย	176
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	182
บรรณานุกรม	186
ดัชนี	188

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานอาชีพ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานอาชีพ

การงานอาชีพเป็นการทำมาหากินที่เกิดจากกิจกรรมหรือบริการใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ซึ่งเป็นงานประจำที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม อาชีพในยุคอดีตจึงไม่มีให้คนในสังคมยุคนั้นเลือกทำอย่างในยุคปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางอาชีพจนแตกย่อยเป็นสายอาชีพต่างๆ ที่มีความเฉพาะมากขึ้น เช่น อาชีพนักบิน อาชีพวิศวกร อาชีพนักบัญชี อาชีพทนายความ อาชีพช่างแต่งหน้า อาชีพนักสำรวจ อาชีพช่าง และอาชีพอื่นๆ

1. อาชีพและงานอาชีพ

1.1 ความหมายของอาชีพและงานอาชีพ

อาชีพตรงกับคำหลายคำในภาษาอังกฤษ ดังนี้

Employment, Meaiter, Occupation, Profession, Pursuit, Vocation, Avocation, Business, Career ซึ่งมีความหมายไปในลักษณะเดียวกันว่าเป็นอาชีพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของอาชีพไว้หลายความหมาย ดังนี้

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี อาชีพเป็นรูปแบบการดำรงชีพในสังคมมนุษย์ปัจจุบัน อาชีพเป็นหน้าที่ของบุคคลในสังคม การที่บุคคลประกอบอาชีพจะได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือรายได้ เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีวิต สำนักงานสถิติแห่งชาติกล่าวว่า อาชีพ หมายถึง ประเภทหรือชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำ ปกติบุคคลมีอาชีพเดียว หากในระหว่างรอบ 52 สัปดาห์ที่แล้ว บุคคลใดมีอาชีพมากกว่า 1 ชนิด ให้ถืออาชีพที่มีจำนวนสัปดาห์การทำงานมากที่สุด หากจำนวนสัปดาห์เท่ากันให้นับอาชีพที่มีรายได้มากที่สุด

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อาชีพ เป็นคำนาม หมายถึง การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากินงานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบการที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการแตกต่างกันไป

งานอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ที่หวังผลประโยชน์จากการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ เช่น ธุรกิจค้าขาย ธุรกิจด้านเกษตรกรรม ธุรกิจด้านบริการ เป็นต้น

1.2 ความสำคัญของอาชีพ

ความสำคัญของอาชีพเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ ชุมชน ส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย ซึ่งความสำคัญของอาชีพมีดังนี้

1.2.1 ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เมื่อมีอาชีพก็มีรายได้ สามารถจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันได้โดยปกติ

1.2.2 ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในสังคม ผู้ที่มีอาชีพจะได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้คนในสังคม เพราะสังคมมนุษย์มองว่าคนมีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้จะไม่ไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เช่น ไม่ลักขโมย ไม่แย่งชิง ไม่เที่ยวขอหรือหยิบยืมสิ่งของจากผู้อื่น เรียกว่ามีเครดิตในตัวเอง

1.2.3 สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่อยู่ร่วมกัน การดำรงชีพอยู่ในสังคมจะต้องมีการสมรส ผู้ที่มีอาชีพจะทำให้ผู้ที่มาเป็นคู่ชีวิตมีความมั่นใจว่าเมื่อมาอยู่ร่วมกันแล้วจะไม่อดตาย ไม่ลำบาก ไม่เดือดร้อน และคงจะมีความสุขอย่างแน่นอน

1.2.4 สร้างครอบครัวได้โดยปกติสุข รายได้จากอาชีพมีการสะสมไว้ก็เพื่อสร้างครอบครัวให้ดำรงอยู่ได้โดยปกติ เมื่อเป็นครอบครัวก็มีญาติพี่น้องที่ต้องจุนเจือ มีลูกซึ่งต้องดูแล อาหารการกินที่เพิ่มขึ้น เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่ต้องใช้ตามความจำเป็น ที่อยู่อาศัยต้องพอเหมาะกับฐานะทางเศรษฐกิจ และเมื่อเจ็บป่วย ไม่สบาย ก็ต้องได้รับการดูแลรักษาจนเป็นปกติ ถ้าไม่มีอาชีพก็ขาดรายได้ และการสร้างครอบครัวก็จะเกิดปัญหา

1.2.5 ทำให้กิจกรรมสังคมมีการเคลื่อนไหว ในสังคมมีหลากหลายอาชีพซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น เกิดการเชื่อมประสานในจุดต่างๆ ของสังคม มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้คนในสังคม เช่น ผู้ขายกล้วยปิ้งริมถนนไปซื้อกล้วยจากผู้ค้าที่ตลาด ผู้ค้าที่ตลาดได้กล้วยมาจากชาวสวนที่ปลูกกล้วยแล้วนำมาส่งที่ตลาด ชาวสวนก็จะได้รับเงินจากการขายกล้วย แล้วนำเงินนั้นไปให้แก่ลูกเพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นค่ากิจกรรมที่โรงเรียน ผู้ค้าที่ตลาดก็จะได้รับเงินจากการขายกล้วย แล้วนำเงินนั้นไปจ่ายค่าเช่าแผงที่ตลาด ก็จะได้คุยกับเจ้าของตลาด หรือนำเงินไปจ่ายค่าเช่า ก็จะได้พบปะกับกลุ่มเพื่อน หรือนำเงินไปซื้อหอยหรือห่าน ก็จะได้เลี้ยงโซ่กับผู้ชาย ส่วนผู้ค้ากล้วยปิ้งก็จะได้รับเงินจากการขายกล้วยปิ้ง และก็ได้พบปะกับลูกค้า ผู้ทำงานธนาคารที่มาซื้อกล้วยปิ้งกลับไปกินที่ออฟฟิศ ลักษณะที่กล่าวมาจะเห็นความเคลื่อนไหวของสังคมที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากอาชีพ

1.2.6 ทำให้เศรษฐกิจและสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงในทางบวกเราเรียกว่าเป็นการพัฒนา มีการประกอบอาชีพ ก็ทำให้เศรษฐกิจของสังคมเคลื่อนไหว เมื่อมีความคล่องตัวก็เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขึ้นในสังคม เช่น มีถนนหนทาง มีรถโดยสาร มีไฟฟ้าใช้ มีโทรศัพท์ มีอินเทอร์เน็ต ทั้งระบบใช้สายและไร้สาย เหล่านี้เรียกว่าเป็นการพัฒนา ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงเชิงลบ เช่น การเกิดแหล่งเสื่อมโทรม เกิดชุมชนเสื่อมโทรม เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เกิดปัญหาการแย่งที่อยู่อาศัย การแย่งอาชีพ การเกิดอาชญากรรม เกิดอาชีพที่ผิดกฎหมายเบียดเบียนของสังคม เกิดโรคติดต่อ และอื่นๆ รวมเรียกว่า เป็นความ

เสื่อมถอยของเศรษฐกิจและสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สืบเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมตามอาชีพของมนุษย์

1.3 ประเภทและลักษณะของอาชีพ

การแบ่งประเภทของอาชีพสามารถจัดแบ่งตามลักษณะได้เป็น 2 ลักษณะ คือ แบ่งตามเนื้อหาวิชาของอาชีพ และแบ่งตามลักษณะของการประกอบอาชีพ

1.3.1 การแบ่งอาชีพตามเนื้อหาวิชาของอาชีพ สามารถจัดกลุ่มอาชีพตามเนื้อหาวิชาได้ 6 ประเภท ดังนี้

1) อาชีพเกษตรกรรม (Agricultural Occupation) ถือว่าเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพสำคัญของประเทศ ปัจจุบันประชากรของไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเกี่ยวเนื่องกับการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางด้านเกษตร ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรนอกจากใช้ในการบริโภคเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตทางอุตสาหกรรมอีกด้วย อาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

ภาพที่ 1.1 อาชีพเกษตรกรรม

(ที่มา : <http://www.thaigreenagro.com/aticle/aticle.aspx?fArticleCatId=17&fArticleSubCatId=112>)

2) อาชีพอุตสาหกรรม (Industry Occupation) หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับการผลิตสินค้าอันเนื่องมาจากการนำเอาวัสดุหรือสินค้าบางชนิดมาแปรสภาพให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งานมากขึ้น ในขั้นตอนของกระบวนการผลิตมีปัจจัยมากมายนับตั้งแต่แรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ เงินทุน ที่ดิน อาคาร รวมทั้งการบริหารจัดการ การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมแบ่งตามขนาด ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.2 อุตสาหกรรมในครอบครัว

(ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=rngja&group=1&page=4>)

(1) *อุตสาหกรรมในครอบครัว* เป็นอุตสาหกรรมที่ทำกันในครัวเรือนหรือภายในบ้าน ใช้แรงงานคนในครอบครัวเป็นหลัก บางที่อาจใช้เครื่องจักรขนาดเล็กช่วยในการผลิต ใช้วัตถุดิบ วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นมาเป็นปัจจัยในการผลิตอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การจักสาน การทำร่ม การทำอิฐมอญ ฯลฯ ลักษณะการดำเนินงานไม่เป็นระบบเท่าใดนัก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีแบบง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และมีการลงทุนไม่มากนัก

(2) *อุตสาหกรรมขนาดย่อม* เป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างคนงานมากกว่า 50 คน ใช้เงินลงทุนดำเนินการไม่เกิน 10 ล้านบาท อุตสาหกรรมขนาดย่อม เช่น โรงกลึง อู่ซ่อมรถ โรงงานทำขนมปัง โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โรงสีข้าว ฯลฯ ในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมขนาดย่อมมีกระบวนการผลิตไม่ซับซ้อน ใช้แรงงานที่มีฝีมือไม่มากนัก

ภาพที่ 1.3 อุตสาหกรรมขนาดย่อม

(ที่มา : <http://media.thaigov.go.th/pageconfig/viewcontent/viewcontent1.asp?pageid>)

(3) **อุตสาหกรรมขนาดกลาง** เป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างคนงานมากกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน ใช้เงินทุนดำเนินการมากกว่า 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท อุตสาหกรรมขนาดกลาง เช่น อุตสาหกรรมทอกระสอบ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ฯลฯ การดำเนินงานของอุตสาหกรรมขนาดกลางต้องมีการจัดการที่ดี แรงงานที่ใช้ต้องมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการกระบวนการผลิตเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้สินค้าที่มีคุณภาพระดับเดียวกัน

ภาพที่ 1.4 อุตสาหกรรมขนาดกลาง

(ที่มา : <http://www.prachatham.com/detail.htm?code>)

(4) **อุตสาหกรรมขนาดใหญ่** เป็นอุตสาหกรรมที่มีคนงานมากกว่า 200 คนขึ้นไป เงินทุนในการดำเนินการมากกว่า 200 ล้านบาท อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น อุตสาหกรรมผลิตแบตเตอรี่ อุตสาหกรรมถลุงเหล็ก ฯลฯ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีระบบการจัดการที่ดี ใช้คนที่มีความรู้ มีทักษะ ความสามารถเฉพาะด้านหลายสาขา เช่น วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในการดำเนินงานผลิตมีกรรมวิธีที่ยุ่งยาก ใช้เครื่องจักร คนงาน เงินทุนจำนวนมากขึ้น มีกระบวนการผลิตที่ทันสมัยและผลิตสินค้าได้ทีละมากๆ มีการว่าจ้างบุคคลระดับผู้บริหารที่มีความสามารถ

ภาพที่ 1.5 อุตสาหกรรมขนาดใหญ่

(ที่มา : <http://www.siamfreestyle.com/forum/index.php?showtopic>)

3) อาชีพพาณิชย์กรรมและอาชีพบริการ

(1) **อาชีพพาณิชย์กรรม** (Commerce Occupation) เป็นการประกอบอาชีพที่เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้ากับเงิน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการซื้อมาและขายไป ผู้ประกอบอาชีพทางพาณิชย์กรรมจึงจัดเป็นคนกลาง ซึ่งทำหน้าที่ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตและนำมาขายต่อให้แก่ผู้บริโภค ประกอบด้วยการค้าส่งและการค้าปลีก โดยอาจจัดจำหน่ายในรูปของการขายตรงหรือขายอ้อม

ภาพที่ 1.6 อาชีพพาณิชย์กรรม

(ที่มา : <http://www.siamintelligence.com/war-of-mall/>)

(2) **อาชีพบริการ** (Service Occupation) หมายถึง อาชีพที่ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ซื้อ การบริการอาจเป็นสินค้าที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ การบริการที่มีตัวตน เช่น บริการขนส่ง บริการทางการเงิน ส่วนบริการที่ไม่มีตัวตน เช่น บริการท่องเที่ยว บริการรักษาพยาบาล ฯลฯ

อาชีพพาณิชย์กรรมจึงเป็นตัวกลางในการขายสินค้าหรือบริการต่างๆ นับตั้งแต่การนำวัตถุดิบจากผู้ผลิตทางด้านเกษตรกรรม ตลอดจนสินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งคหกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม ไปให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภค อาชีพพาณิชย์กรรมจึงเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ทุกอาชีพ ในการประกอบอาชีพพาณิชย์กรรมหรือบริการ ผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีความสามารถในการจัดหา มีความคิดริเริ่มและมีคุณธรรม จึงจะทำให้การประกอบอาชีพเจริญก้าวหน้า

(4) **อาชีพคหกรรม** (Spill Smoke Occupation) การประกอบอาชีพคหกรรม เช่น อาชีพที่เกี่ยวกับการประกอบอาหาร ขนม การตัดเย็บ การเสริมสวย ตัดผม ฯลฯ

ภาพที่ 1.7 อาชีพที่เกี่ยวกับการประกอบอาหาร

(ที่มา : http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid)

5) **อาชีพหัตถกรรม (Handicraft Occupation)** การประกอบอาชีพหัตถกรรม ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับงานช่าง โดยการใช้มือในการผลิตชิ้นงานเป็นส่วนใหญ่ เช่น อาชีพจักสาน แกะสลัก ทอผ้าด้วยมือ ทอเสื่อ ฯลฯ

6) **อาชีพศิลปกรรม (Art Objects Occupation)** การประกอบอาชีพศิลปกรรม ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น การวาดภาพ การปั้น การดนตรี การละคร การโฆษณา การถ่ายภาพ ฯลฯ

1.3.2 การแบ่งอาชีพตามลักษณะของการประกอบอาชีพ นอกจากจะจัดกลุ่มอาชีพเป็น 6 ประเภทแล้ว เรายังสามารถจัดกลุ่มอาชีพตามลักษณะการประกอบอาชีพเป็น 4 ลักษณะ คือ

1) **อาชีพอิสระ (Freelance)** หมายถึง อาชีพทุกประเภทที่ผู้ประกอบการดำเนินการด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียวหรือเป็นกลุ่ม อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้คนจำนวนมาก แต่หากมีความจำเป็น อาจมีการจ้างคนอื่นมาช่วยงานได้ เจ้าของกิจการเป็นผู้ลงทุนและจำหน่ายเอง คิดและตัดสินใจด้วยตนเองทุกเรื่อง ซึ่งช่วยให้การพัฒนางานอาชีพเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ การประกอบอาชีพอิสระ เช่น ขายอาหาร ขายของชำ ซ่อมรถจักรยานยนต์ ฯลฯ ในการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องการบริหารการจัดการ เช่น การตลาด ทำเลที่ตั้ง เงินทุน การตรวจสอบ และประเมินผล ฯลฯ นอกจากนี้ยังต้องมีความอดทนต่องานหนัก ไม่ท้อถอยต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และมองเห็นภาพการดำเนินงานของตนเองได้ทะลุปรุโปร่ง

2) **อาชีพรับจ้าง (Occupation Works for)** หมายถึง อาชีพที่มีผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการโดยตัวเองเป็นผู้รับจ้างทำงานให้ และได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างหรือเงินเดือน อาชีพรับจ้างประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย ซึ่งได้ตกลงว่าจ้างกัน บุคคลฝ่ายแรกเรียกว่า “นายจ้าง” หรือ “ผู้ว่าจ้าง” บุคคลฝ่ายหลังเรียกว่า “ลูกจ้าง” หรือ “ผู้รับจ้าง” มีค่าตอบแทนที่ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างเรียกว่า “ค่าจ้าง”

ภาพที่ 1.8 อาชีพรับจ้าง

(ที่มา : <http://www.kmitl.ac.th/agritech/04093006/1b6.htm>)